

Nr 149.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till grunder för krigstidsunderstöd under ecklesiastikåret 1919—1920 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner.

(2:a avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1919 dagtecknad proposition, nr 325, vilken blivit överlämnad till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade allmänna grunderna för beviljande av krigstidsunderstöd under ecklesiastikåret 1919—1920 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918 angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat, samt åt vissa extra ordinarie prästmän och innehavare av prästerliga emeritilöner;

dels ock medgiva Kungl. Maj:t rätt att, därest det procenttal, varefter statstjänstemännens krigstidstillägg må beräknas, under år 1919 blir föremål för sänkning, förordna, att det till prästerna utgående understödet skall undergå skäligen minskning.

Beträffande utredningen i ämnet tillåter sig utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I fråga om prästerskapets behov av dyrtidsunderstöd även för ecklesiastikåret 1919—1920 anser utskottet i likhet med departementschefen,

att någon tvekan icke kan råda därom, att ett dylikt behov gör sig gällande.

Vad angår måttet av det dyrtidstillägg, som för nämnda ecklesiastikår bör ifrågakomma, har departementschefen uttalat den uppfattningen, att det icke finnes anledning att vid bestämmandet av prästernas dyrtidsunderstöd för ecklesiastikåret 1919—1920 frångå den proportion mellan dyrtidsunderstödet för å ena sidan prästerna och å den andra statstjänstemännen, vilken förut tillämpats.

Enligt förslaget skulle dyrtidsunderstödet eller som det i propositionen heter krigstidsunderstödet till *i tjänst varande prästmän* utgå i form av *dels* procentuellt tillägg, utgörande 60 procent av avlöningsförmånerna, *dels* dagtillägg med 1 krona för dag, *dels ock* krigstidshjälp. Sistnämnda understöd skulle utgå med belopp, motsvarande summan av de bidrag, vilka under år 1918 såsom krigstidshjälp utgått till statens befattningshavare jämlikt beslut av samma års lagtima och urtima riksdagar. Sammanlagda beloppet krigstidstillägg och krigstidshjälp skulle icke få överstiga 11 kronor 65 öre för dag.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg och dyrtidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst har utskottet i sitt beträffande nämnda förslag avgivna utlåtande, nr 100, hävdad den uppfattningen, att den form av understöd, som inbegripes i dyrtidshjälp (krigstidshjälp), d. v. s. systemet med familjeförsörjningsbidrag icke borde bibehållas. Riksdagens beslut i ämnet har ock utfallit i enlighet härmed. Enligt utskottets mening fordrar konsekvensen, att jämväl i fråga om prästerskapet sagda form av dyrtidsunderstöd ej längre bör utgå. Att vid sådant förhållande vidtaga någon jämkning av övriga former för dyrtidsunderstöd åt nu förevarande tjänsteinnehavare har utskottet väl tagit under överbäggande, men har utskottet icke ansett sig böra förorda en sådan åtgärd. Utskottet tillstyrker alltså, att dyrtidsunderstödet till *i tjänst varande prästmän* må utgå i form av *dels* procentuellt tillägg, utgörande 60 procent av avlöningsförmånerna, *dels ock* dagtillägg med 1 krona för dag.

Beträffande *innehavare av prästerliga emeritilöner* innebär förslaget, att dyrtidstillägget till dessa skulle utgå efter samma grunder, som kunde komma att gälla för statens f. d. befattningshavare, varigenom möjlighet skulle hållas öppen för dess utgående efter glidande skala. Utskottet förordar vad härutinnan föreslagits.

Såsom gottgörelse för det extra krigstidsunderstöd för senare hälften av ecklesiastikåret 1918—1919, vilket understöd icke kommit prästerskapet till del, skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag det procentuella tillägget till

de i tjänst varande prästmännen förhöjas med ett belopp, motsvarande 15 procent å avlöningsförmånerna, dagtillägget med 25 öre och maximumbeloppet för sammanlagda understödet med 2 kronor 35 öre för dag. Krigstidshjälpen borde ökas med de belopp, vilka skulle hava utgått såsom extra krigstidshjälp. För emeriti borde krigstidstillägget ökas med 350 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de grunder, som av Kungl. Maj:t föreslagits ifråga om den nu förevarande ersättningen för det uteblivna extra understödet. I motsats till vad utskottet förordat beträffande det först omnämnda, så att säga ordinarie dyrtidsunderstödet, bör i anslutning till departementschefens uttalande i föreliggande fall dyrtidshjälp ifrågakomma och utgå med de belopp, vilka skulle hava utgått såsom extra krigstidshjälp. Erinras må, att förslaget i förevarande del helt och hållet grundar sig på vissa av vederbörande utskott vid 1918 års urtima riksdag i ämnet gjorda uttalanden.

På sätt av det förestående framgår, skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag krigstidsunderstöden till nu ifrågavarande grupper av präster, med undantag för innehavare av emeritilöner, utgå med fixa belopp och icke efter glidande skala. Departementschefen har, såsom framgår av statsrådsprotokollet, berört de stora svårigheter, som möta vid beräkning såväl av totalkostnaden för ett till prästerna utgående krigstidsunderstöd som särskilt av kostnadsbeloppets fördelning mellan pastoraten och kyrkofonden. Äro, säger departementschefen, dessa svårigheter mycket betydande redan med ett system vid fixa tilläggsbelopp, så bliva de praktiskt taget oöverkomliga vid ett system med glidande skala. Då man ju icke kunde släppa efter på kravet på någorlunda tillförlitliga beräkningar i nämnda hänseenden, torde man således, vad anginge krigstidsunderstöd till andra präster än emeriti, vara hänvisad uteslutande till det förstnämnda systemet.

Man måste vidare, framhåller departementschefen, räkna med den eventualiteten, att de krigstidsbidrag, som för innevarande kalenderår borde tillkomma statens befattningshavare, på grund av inträffat avsevärt prisfall, kunde komma att utgå efter ett lägre procenttal under den senare delen av året än under den förra. Vid sådant förhållande borde möjlighet beredas att under loppet av instundande eklestiastikår vidtaga nödiga jämkningar i det prästerna tilldelade krigstidsunderstödet. Detta anser departementschefen lämpligen kunna ske på sådant sätt, att riksdagen medgäve Kungl. Maj:t rätt att, därest det procenttal, varefter statstjänstemännens krigstidstillägg beräknades, under året bleve föremål för sänkning, förordna, att det till prästerna utgående understödet skulle undergå skäligen minskning. Med hänsyn till det sätt, varpå krigstidsunderstödet till de ordinarie präster-

liga befattningshavarna och de ständiga adjunkterna bestredes, vore det förenat med betydande svårigheter från redovisnings- och kontrollsynpunkt att under löpande ecklesiastikår alltför ofta vidtagna ändringar i understödets storlek. Det borde därför knappast ifrågakomma att mer än en gång under ecklesiastikåret, lämpligen då från och med den 1 november 1919, eller möjligen kvartalsvis företaga dylik ändring.

Vad i nu senast berörda hänseende föreslagits, anser sig utskottet ävenledes böra tillstyrka.

Utskottet, som i övrigt icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 11 mars 1919 förordade allmänna grunderna med av utskottet ovan förordade jämkningar för beviljande av dyrtidsunderstöd under ecklesiastikåret 1919—1920 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918 angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie prästmän och innehavare av prästerliga emeritilöner;

b) medgiva Kungl. Maj:ts rätt att, därest det procental, varefter statstjänstemännens dyrtidstillägg må beräknas, under år 1919 blir föremål för sänkning, förordna, att det till prästerna utgående understödet skall undergå skälig minskning.

Stockholm den 20 maj 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 146.
